

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρούσα πρόταση νόμου της κοινωνίας των πολιτών στοχεύει στην ενίσχυση και επέκταση των προβλέψεων της κείμενης νομοθεσίας για τη συμμετοχή του κοινού σε όλο το φάσμα της παραγωγής και εφαρμογής των διοικητικών πράξεων, νομοθετικών ρυθμίσεων και δημόσιων πολιτικών που αφορούν το περιβάλλον στην Ελλάδα.

Το ουσιαστικό δικαίωμα σε ένα υγιές, καθαρό και βιώσιμο περιβάλλον διασφαλίζεται μέσα από την αποτελεσματική άσκηση των διαδικαστικών δικαιωμάτων που προβλέπονται σε διεθνές, ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Πρόκειται, ειδικότερα, για το δικαίωμα πρόσβασης στην περιβαλλοντική πληροφορία, συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον και προσφυγής στη δικαιοσύνη για το περιβάλλον. Όλα τα παραπάνω συνθέτουν την έννοια των περιβαλλοντικών δικαιωμάτων. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών προϋποθέτει αναγκαστικά τη θέσπιση και εφαρμογή ενός πλαισίου για την ουσιαστική προστασία των ατόμων που επιλέγουν να τα ασκήσουν.

Πλήθος διατάξεων του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού δικαίου προβλέπουν τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον. Ωστόσο, το πλαίσιο αυτό στην Ελλάδα είναι διάσπαρτο, κατά περιπτώσεις ανεπαρκές, ή εφαρμόζεται ελλιπώς στην πράξη. Η παρούσα πρωτοβουλία στοχεύει στην ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, ενισχύοντας ιδίως το ρόλο της τοπικής κοινωνίας. Έχει τη μορφή πρότασης νόμου που συμπληρώνει την κείμενη νομοθεσία, περιγράφοντας τις ελάχιστες απαιτήσεις για την ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στα περιβαλλοντικά θέματα, εμβαθύνοντας και επεκτείνοντάς τη σε κανονιστικές πράξεις και πράξεις γενικής εφαρμογής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας, οι οποίες επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα περισσότερες θεματικές της περιβαλλοντικής προστασίας.

Η παρούσα πρόταση νόμου δομείται σε τρία μέρη (ένα γενικό και δύο ειδικά), και συμπληρώνεται από τα σχετικά Παραρτήματα Α έως Η. Η έννοια της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον περιλαμβάνει ειδικότερα τη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης (δημόσια συμμετοχή εν στενή έννοια) και άλλους τρόπους συμμετοχής (δημόσια συμμετοχή εν ευρεία έννοια). Τη διάκριση αυτή ακολουθούν και τα δύο ειδικά μέρη της παρούσας πρότασης νόμου.

ΜΕΡΟΣ Α ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Στο Μέρος Α “Γενικές διατάξεις” (Κεφάλαια Α έως Γ, άρθρα 1-8) προβλέπονται ο σκοπός και το αντικείμενο, οι ειδικότεροι στόχοι, οι ορισμοί, το πεδίο εφαρμογής και οι ερμηνευτικές μέθοδοι για την εφαρμογή της παρούσας πρότασης νόμου. Επίσης, παρέχονται διασφαλίσεις για την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος συμμετοχής των πολιτών (δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη, κάλυψη του κόστους των διαδικασιών για τη δημόσια συμμετοχή και προστασία των προσώπων από διώξεις κατά της δημόσιας συμμετοχής), και οι ελάχιστες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της ψηφιακής προσβασιμότητας. Ειδικότερα, για τις διαδικασίες που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας, προβλέπεται η δημιουργία ενιαίου δικτυακού τόπου με ειδικές εφαρμογές από την αρχή που είναι αρμόδια για τη διαβούλευση (η “Αρχή Διαβούλευσης” ορίζεται ειδικώς), ο οποίος διαλειτουργεί με

άλλες σχετικές ηλεκτρονικές πλατφόρμες και εφαρμογές του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Στις πλατφόρμες και εφαρμογές αυτές περιλαμβάνονται κατ' ελάχιστον όσες αναφέρονται στο Παράρτημα Α. Η δημιουργία του ενιαίου δικτυακού τόπου αποσκοπεί στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας κατά τη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Στο Κεφάλαιο Α' προβλέπονται ο σκοπός και το αντικείμενο, οι ειδικότεροι στόχοι, οι ορισμοί, το πεδίο εφαρμογής και οι ερμηνευτικές μέθοδοι για την εφαρμογή της παρούσας πρότασης νόμου (άρθρα 1-4).

Η παρούσα πρόταση νόμου αποσκοπεί στην ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων για το περιβάλλον, συμπληρώνοντας και επεκτείνοντας τις προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας. Οι προτεινόμενες διατάξεις στοχεύουν στην πληρέστερη εφαρμογή των προβλέψεων κειμένων του διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού δικαίου. Πράγματι, η δημόσια διαβούλευση και γενικότερα η συμμετοχή του κοινού είναι διαδεδομένη στο εθνικό, ενωσιακό και διεθνές δίκαιο περιβάλλοντος (βλ. άρθρο 2), και απαιτεί μία ουσιαστική, συνεκτική υλοποίηση. Στο κεφάλαιο αυτό δίνονται οι ορισμοί που είναι απαραίτητοι, και όπου είναι δυνατό, αξιοποιούνται ορισμοί που προβλέπει ήδη η νομοθεσία. Τέλος, παρέχονται ειδικές κατευθύνσεις για το πώς θα ερμηνεύονται οι διατάξεις του παρόντος, ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχή του κοινού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Η αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων συμμετοχής του κοινού, προϋποθέτει την πρόβλεψη επαρκών διασφαλίσεων. Αυτές προβλέπονται στο Κεφάλαιο Β' (άρθρα 5-7), ειδικότερα:

Η διεύρυνση του δικαιώματος προσφυγής στη δικαιοσύνη (άρθρο 5): Η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει τη δυνατότητα των πολιτών, υπό προϋποθέσεις, να καταθέσουν προσφυγή κατά πράξεων της διοίκησης, ενώπιον αρμόδιου οργάνου, με αίτημα την επανεξέταση της υπόθεσης, τόσο από πλευράς νομιμότητας, όσο και από πλευράς ουσίας (ενδικοφανής προσφυγή). Με το παρόν άρθρο προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης ενδικοφανούς προσφυγής εντός ανατρεπτικής προθεσμίας 30 ημερών κατά πράξεων ή παραλείψεων της διοίκησης σχετικά με προβλέψεις της παρούσας, ενώπιον Επιτροπής που ορίζεται στην παρ. 4, με ηλεκτρονική διαδικασία [μέσω ειδικής εφαρμογής του δικτυακού τόπου («Ειδική Εφαρμογή Ενδικοφανών Προσφυγών», ΕΕΕΠ)]. Στην Επιτροπή συμμετέχει και ένας εκπρόσωπος μη κυβερνητικής περιβαλλοντικής οργάνωσης. Με τις αποφάσεις της η Επιτροπή μπορεί να λαμβάνει κάθε πρόσφορο μέτρο για την άρση της παρανομίας. Η εφαρμογή των μέτρων αυτών είναι υποχρεωτική. Επιπρόσθετα, προβλέπεται ότι χωρεί αίτηση ακύρωσης κατά των πράξεων και παραλείψεων που αντιβαίνουν στις διατάξεις της παρούσας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (μόνο μετά την άσκηση της ενδικοφανούς προσφυγής).

Το άρθρο αυτό συμπληρώνεται, επίσης, από το άρθρο 23 παρ. 1 που εφαρμόζεται στη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, αλλά και από προβλέψεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Η κάλυψη του κόστους συμμετοχής του κοινού (άρθρο 6): Για την κάλυψη του κόστους των διαδικασιών συμμετοχής του κοινού προτείνεται η σύσταση ειδικού λογαριασμού με την ονομασία "Ταμείο Συμμετοχής του κοινού" με διαχειριστή την

Αρχή Διαβούλευσης (υφιστάμενα όργανα που ορίζονται ειδικώς στο παρόν). Λαμβάνοντας υπόψη ότι η δημόσια διαβούλευση συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βελτίωση των διοικητικών διαδικασιών και της ποιότητας των αποφάσεων (άρα είναι υπέρ του δημόσιου συμφέροντος), αλλά και για να διασφαλιστεί η ακεραιότητα της διαδικασίας, μέρος τουλάχιστον του κόστους πρέπει να καλύπτεται από δημόσιους πόρους. Έτσι, προβλέπεται, επίσης, η δυνατότητα ανάκτησης μέχρι 50% του κόστους ορισμένης διαδικασίας συμμετοχής του κοινού. Τέλος, παρέχεται εξουσιοδότηση στον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την έκδοση απόφασης που θα καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής των προβλέψεων του παρόντος άρθρου.

Η προστασία των πολιτών από στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (άρθρο 7): Αναγκαία προϋπόθεση για την άσκηση των δικαιωμάτων συμμετοχής του κοινού είναι η προστασία των ατόμων κατά την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών. Εισάγεται το παρόν άρθρο κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2022/758 σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού», SLAPPs), λαμβάνοντας υπόψη ότι οι αγωγές αυτές, ακόμα και όταν αποτυχαίνουν, αποθαρρύνουν και αποδυναμώνουν τη συμμετοχή του κοινού. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι κανείς δεν ευθύνεται και δεν διώκεται για σχόλιο που υπέβαλε σε διαδικασίες δημόσιων διαβουλεύσεων, ή για άλλη μορφή συμμετοχής του κοινού που προβλέπει το παρόν. Για την αστική ή ποινική ευθύνη, απαιτείται “άμεσος” δόλος, δηλαδή γνώση της αναλήθειας ενός ισχυρισμού από τον υπαίτιο (στην περίπτωση αυτή, αμφιβολία δεν αρκεί). Είναι προφανές ότι η περίπτωση της συκοφαντικής δυσφήμισης (η διάδοση ψευδούς γεγονότος, το οποίο μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψη τρίτου, ενώ ο υπαίτιος γνωρίζει θετικά ότι είναι ψευδές) δεν έχει και δεν μπορεί να έχει σχέση με τη δημόσια διαβούλευση. Διευκρινίζεται ότι σε κάθε περίπτωση υποβολής σχολίου κατά τα άρθρα 9 έως και 24, ή υποβολής αιτήματος περιβαλλοντικού ελέγχου κατά το άρθρο 34 της παρούσας πρότασης, εφαρμόζονται αναλογικά τα άρθρα 17 έως και 23 του ν. 4990/2022 (Α' 210), σχετικά με τις προϋποθέσεις προστασίας προσώπων που προβαίνουν σε δημόσιες αποκαλύψεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΕΛΑΧΙΣΤΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Προκειμένου να διεκπεραιωθούν οι ανωτέρω διαδικασίες και να διασφαλιστούν τα δικαιώματα συμμετοχής του κοινού, προβλέπεται η δημιουργία ενιαίου δικτυακού τόπου για τη συμμετοχή του κοινού για περιβαλλοντικά θέματα, ο οποίος παρέχεται από την Αρχή Διαβούλευσης.

Η χρήση των ειδικών εφαρμογών και υπηρεσιών του, δηλαδή, η θέαση και η μεταφόρτωση των σχολίων, κειμένων και πληροφοριών που αναρτώνται, είναι καταρχάς ελεύθερη στο κοινό χωρίς επιπλέον απαιτήσεις. Ωστόσο, για συγκεκριμένες ενέργειες που κρίνονται πιο σημαντικές, απαιτείται ηλεκτρονική διαδικασία επαλήθευσης της ταυτότητας του χρήστη.

ΜΕΡΟΣ Β ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΜΕΣΩ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Το Μέρος Β με τίτλο “Συμμετοχή του κοινού μέσω δημόσιας διαβούλευσης” αποτελείται από έξι κεφάλαια (Κεφάλαια Α έως ΣΤ, άρθρα 9-25) και διακρίνει μεταξύ, αφενός των διαφορετικών διαδικασιών δημόσιων διαβουλεύσεων που προβλέπονται ήδη στην κείμενη νομοθεσία (δημόσια διαβούλευση για έργα και δραστηριότητες, για σχέδια και προγράμματα και κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία), και αφετέρου της επέκτασης της δημόσιας διαβούλευσης για πρόσθετες διοικητικές πράξεις και πληροφορίες. Τέλος, προστίθενται ειδικές διατάξεις για τα τοπικά πολεοδομικά σχέδια.

Για όλες τις ως άνω διαδικασίες, προβλέπεται η έγκαιρη και προσωποποιημένη ενημέρωση του ενδιαφερόμενου κοινού για επικείμενες δημόσιες διαβουλεύσεις μέσω ειδικών εφαρμογών και κατόπιν αυθεντικοποίησης των χρηστών. Ρυθμίζεται, επίσης, το ζήτημα του χρόνου (διάρκειας) των δημόσιων διαβουλεύσεων, παρέχοντας κατευθύνσεις προς την Αρχή Διαβούλευσης και προβλέποντας κριτήρια σχετικά με τη χορήγηση παράτασης, αλλά και τις περιπτώσεις εκείνες στις οποίες αυτή καθίσταται υποχρεωτική. Σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής των δημόσιων διαβουλεύσεων, ως βασικός τρόπος ορίζεται η ανάρτηση σχολίων σε ειδικές εφαρμογές του δικτυακού τόπου. Επιπλέον αυτού, προβλέπονται πρόσθετοι τρόποι διεξαγωγής της δημόσιας διαβούλευσης μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δημόσιας ακρόασης και τηλεδιάσκεψης. Ορίζεται, επίσης, ειδικώς με ποιον τρόπο θα τεκμηριώνεται πώς αξιοποιήθηκαν τα σχόλια που υποβλήθηκαν στη δημόσια διαβούλευση από την αρμόδια αρχή κατά τη λήψη της τελικής απόφασης. Διευρύνεται το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης διεξαγωγής δημόσιας διαβούλευσης για νομοσχέδια που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, περιλαμβάνοντας, επίσης, τις Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου, τις τροπολογίες (υπό προϋποθέσεις), τις προτάσεις νόμων και τις προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Τέλος, διευρύνεται το δικαίωμα προσφυγής στη δικαιοσύνη για πράξεις ή παραλείψεις που αντιβαίνουν στις προβλέψεις του παρόντος. Εισάγεται, επίσης, μία καινοτομία στο εθνικό δίκαιο, η οποία προβλέπεται σε ενωσιακό επίπεδο (διερευνητική διαβούλευση). Οι ως άνω προβλέψεις του Μέρους Β εξειδικεύονται στα Παραρτήματα Β έως ΣΤ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το Κεφάλαιο Α' περιλαμβάνει προβλέψεις για τη διαδικασία συμμετοχής του κοινού σε δημόσιες διαβουλεύσεις που αφορούν στην αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Η υφιστάμενη νομοθεσία προβλέπει τη διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης επί της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (και της ειδικής οικολογικής αξιολόγησης σε περιπτώσεις που το έργο έχει επιπτώσεις σε περιοχή του δικτύου Natura) για τα έργα κατηγορίας Α. Η διαβούλευση αυτή διενεργείται κατά κύριο λόγο μέσω του Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου όπου οι πολίτες μπορούν να καταθέσουν τα σχόλιά τους. Η παρούσα πρόταση έρχεται να ενισχύσει τη διαδικασία αυτή και να διευκολύνει τη δημόσια διαβούλευση στα εξής κύρια σημεία:

Πώς θα ενημερώνονται οι πολίτες για τη διαβούλευση: Στον ενιαίο δικτυακό τόπο διαβουλεύσεων (βλ. παραπάνω άρθρο 8) προτείνεται να υπάρχει μια ειδική εφαρμογή με την ονομασία «Ειδική Εφαρμογή Έργων και Δραστηριοτήτων» στην οποία θα αναρτώνται όλες οι επικείμενες διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων ή

δραστηριοτήτων (άρθρο 9). Όλοι οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα, συμπληρώνοντας τις προτιμήσεις τους στην εφαρμογή αυτή, να λαμβάνουν αυτόματα μηνύματα με πληροφορίες σχετικά με την έναρξη των διαβουλεύσεων για έργα ή δραστηριότητες που τους ενδιαφέρουν. Οι πολίτες θα πρέπει να εγγράφονται στην ειδική εφαρμογή για να λαμβάνουν αυτές τις ενημερώσεις (οι οποίες, για την διευκόλυνση των πολιτών, θα καταφθάνουν ορισμένες μέρες πριν την έναρξη της δημόσιας διαβούλευσης). Η ειδική εφαρμογή περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την έναρξη της διαβούλευσης, τη διάρκειά της καθώς και στοιχεία που αφορούν το έργο και τις μελέτες εκτίμησης των επιπτώσεων του στο περιβάλλον (Παράρτημα Β, Μέρος Ι).

Διάρκεια διαβούλευσης (άρθρο 10-11): Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες διαθέτουν επαρκή χρόνο για να συμμετάσχουν ουσιαστικά σε μια διαβούλευση, το Παράρτημα Β (Μέρος ΙΙ) περιλαμβάνει ελάχιστα όρια διάρκειας για κάθε τύπο έργου ή δραστηριότητας. Η διάρκεια παρατείνεται, σε σχέση με όσα ισχύουν σήμερα. Μία ακόμα καινοτομία είναι η δυνατότητα παράτασης της διάρκειας της διαβούλευσης, είτε υποχρεωτικά βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, είτε κατόπιν αιτήματος από το κοινό και με στάθμιση συγκεκριμένων παραμέτρων (που προβλέπονται στο Παράρτημα Β, Μέρος ΙΙΙ).

Πώς διεξάγεται η διαβούλευση: Βασικός τρόπος είναι η ανάρτηση σχολίων στην ειδική εφαρμογή του δικτυακού τόπου (άρθρο 12). Προβλέπονται όμως και άλλοι τρόποι, όπως με αποστολή μηνύματος στη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της Αρχής Διαβούλευσης, ή με δημόσια ακρόαση στην έδρα του Δήμου όπου χωροθετείται το έργο.

Πώς λαμβάνονται υπόψη τα σχόλια των πολιτών: Η «τεκμηρίωση της δημόσιας διαβούλευσης» (άρθρο 15) περιλαμβάνει την καταγραφή όλων των σχολίων καθώς και την αιτιολογία ή την περιγραφή του τρόπου με τον οποίο αξιοποιήθηκαν από την αδειοδοτούσα αρχή για να διαμορφώσει και να λάβει την απόφασή της. Δεν μπορεί να “αγνοηθεί” σχόλιο - αν και είναι εύλογο, για την διευκόλυνση της διαδικασίας, να επιτραπεί στην αδειοδοτική αρχή να ομαδοποιεί σχόλια με παρόμοιο περιεχόμενο. Η «τεκμηρίωση» αυτή προσαρτάται στην τελική απόφαση της αδειοδοτούσας αρχής και είναι δημόσια διαθέσιμη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το Κεφάλαιο Β' περιλαμβάνει προβλέψεις για τη διαδικασία συμμετοχής του κοινού σε δημόσιες διαβουλεύσεις που αφορούν στην έγκριση σχεδίων ή προγραμμάτων. Τα σχέδια ή προγράμματα αφορούν έναν ευρύτερο στρατηγικό σχεδιασμό σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, π.χ. το Εθνικό Σχέδιο για Ενέργεια και Κλίμα (ΕΣΕΚ), τα Σχέδια Διαχείρισης Αποβλήτων, τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών, τα σχέδια που απαιτεί ο χωροταξικός σχεδιασμός κ.α.

Η υφιστάμενη νομοθεσία προβλέπει τη διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης επί της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΣΜΠΕ). Η διαβούλευση αυτή διενεργείται, κατά κύριο λόγο, με αποστολή σχολίων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς τις αρχές σχεδιασμού των σχεδίων και προγραμμάτων αυτών. Η παρούσα πρόταση νόμου έρχεται να ενισχύσει τη διαδικασία αυτή και να διευκολύνει τη δημόσια διαβούλευση μέσω της δημιουργίας ειδικής εφαρμογής στον ενιαίο δικτυακό τόπο με την ονομασία «Ειδική Εφαρμογή Σχεδίων και Προγραμμάτων». Μέσω της εφαρμογής

αυτής, οι πολίτες μπορούν να ενημερώνονται και να συμμετέχουν στις διαβουλεύσεις με ανάρτηση των σχολίων τους.

Η διαδικασία που προτείνεται για τη γνωστοποίηση, τη διάρκεια της διαβούλευσης, τη διεξαγωγή της (με ανάρτηση σχολίων και άλλους τρόπους) και τη λήψη υπόψη των σχολίων από την αρμόδια αρχή είναι παρόμοια με τη διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω για τα έργα και δραστηριότητες, για αυτό πολλές διατάξεις εφαρμόζονται αναλογικά (άρθρο 16). Λόγω του στρατηγικού χαρακτήρα των σχεδίων και προγραμμάτων, η διάρκεια της διαβούλευσης είναι κατά κανόνα μακρύτερη, αν και προσαρμόζεται στην γεωγραφική εμβέλεια του προγράμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΜΕΣΩ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

Εκτός των ήδη ισχυουσών διαδικασιών συμμετοχής του κοινού μέσω δημόσιας διαβούλευσης, το Κεφάλαιο Γ' επιχειρεί να διευρύνει αυτή τη συμμετοχή μέσω καινοτόμων τρόπων, προβλέποντας μάλιστα πρόσθετες πράξεις και πληροφορίες που υπάγονται σε δημόσια διαβούλευση.

Η διεύρυνση γίνεται με δύο τρόπους. Πρώτα από όλα, προβλέπεται η υποχρεωτική γνωστοποίηση (χωρίς δημόσια διαβούλευση) ορισμένων πράξεων ή εγγράφων (άρθρο 20), οι οποίες κατά κανόνα αφορούν έργα και δραστηριότητες (ή σχέδια και προγράμματα) που ήδη έχουν υπαχθεί σε δημόσια διαβούλευση. Με τον τρόπο αυτό, το ενδιαφερόμενο κοινό μπορεί να παρακολουθεί την εξέλιξη των έργων και δραστηριοτήτων (ή σχεδίων και προγραμμάτων) αυτών, συγκρίνοντας και αξιολογώντας τα πορίσματα της προηγούμενης δημόσιας διαβούλευσης με την εξέλιξη των έργων/δραστηριοτήτων (ή σχεδίων και προγραμμάτων). Έτσι, γίνεται υποχρεωτική η ενημέρωση των χρηστών για κάθε διοικητική πράξη και πληροφορία απαραίτητη για την ολοκλήρωση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, καθώς και για την κατασκευή, λειτουργία, και παύση λειτουργίας έργων και δραστηριοτήτων, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Επίσης, για σχέδια και προγράμματα εκτός Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης, αλλά και πληροφορίες που απορρέουν από το προβλεπόμενο σύστημα παρακολούθησης των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή σχεδίου ή προγράμματος που έχει προηγουμένως υπαχθεί σε Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση, καθώς και πρόσθετες μελέτες και έρευνες. Τέλος, προβλέπεται η πληροφόρηση των χρηστών για τις επιστημονικές εργασίες με ανάδοχο το ΥΠΕΝ και με σκοπό τη διαμόρφωση ή τροποποίηση πολιτικών, διοικητικών πράξεων και νομοθετικών ρυθμίσεων (με ορισμένες εξαιρέσεις): επειδή οι εργασίες αυτές παρέχουν ενημέρωση για την κατάσταση του περιβάλλοντος στην Ελλάδα, προετοιμάζουν ή εξετάζουν μελλοντικές ρυθμίσεις, και επειδή σε κάθε περίπτωση εκπονούνται με δημόσιους πόρους, είναι σημαντικό να περιβάλλονται με διαφάνεια.

Στην συνέχεια, το κεφάλαιο προβλέπει δημόσια διαβούλευση για ορισμένες πρόσθετες διοικητικές πράξεις (ή έγγραφα), που δεν καλύπτονται από την κείμενη νομοθεσία (με άλλα λόγια, δεν αποτελούν, ή δεν είναι βέβαιο ότι αποτελούν, έργα ή δραστηριότητες, ή σχέδια ή προγράμματα). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης είναι απαιτητική, τόσο για τους πολίτες, όσο και για την διοίκηση: από την άλλη μεριά, είναι εξαιρετικά ασυνεπές και αντιφατικό η διαδικασία αυτή να

προβλέπεται για σχετικά περιορισμένης εμβέλειας έργα και δραστηριότητες (π.χ. ένα camping, ή έναν δρόμο), αλλά όχι για ευρύτερες ρυθμίσεις, με καίριες επιπτώσεις στην προστασία του περιβάλλοντος, στη δημόσια υγεία, και την κοινωνική συνοχή. Η προτεινόμενη ρύθμιση (άρθρο 21) είναι μία προσπάθεια να αμβλυνθεί η αντίφαση αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Υποχρεωτική διενέργεια δημόσιας διαβούλευσης: Το Κεφάλαιο Δ' εισάγει μεταρρυθμίσεις τροποποιώντας το ισχύον άρθρο 61 του ν. 4622/2019, που θέτει το πλαίσιο λειτουργίας της διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης. Συγκεκριμένα, ορίζει τις «σχεδιαζόμενες ρυθμίσεις» για τις οποίες προβλέπεται υποχρεωτική διαβούλευση, πέρα από τα νομοσχέδια. Μία σημαντική καινοτομία είναι ότι πλέον περιλαμβάνονται οι Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου (κατ' ανάγκη, μετά την θέσπισή τους, αλλά πριν την νομοθετική τους κύρωση) και οι τροπολογίες (εφόσον συνίστανται σε προσθήκες νέων άρθρων και διατάξεων): πρόκειται για δύο μορφές νομοθέτησης που έχουν κατά καιρούς εγείρει σημαντικές επιφυλάξεις, και η υπαγωγή τους σε διαβούλευση ενισχύει σημαντικά την διαφάνεια του νομοθετικού έργου, και τα οφέλη από την καλή νομοθέτηση. Για λόγους συνέπειας, πρέπει επίσης να συμπεριληφθούν οι προτάσεις νόμων, καθώς και οι (τεράστιας σημασίας) προτάσεις για την αναθεώρηση του Συντάγματος.

Όσον αφορά το χρονικό διάστημα διεξαγωγής της διαβούλευσης, μοιραία επηρεάζεται από τις ιδιαιτερότητες και τις προθεσμίες του νομοθετικού έργου. Προβλέψεις για τη διάρκεια της περιέχονται στο Παράρτημα ΣΤ, στο κεφάλαιο αυτό υπάρχουν προβλέψεις σχετικά με τη σύντμηση ή την επιμήκυνση της διάρκειας αυτής.

Τέλος, σημαντική καινοτομία είναι η δυνατότητα προσφυγής στη δικαιοσύνη για οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη της Διοίκησης δεν συνάδει με όσα προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο. Μέχρι σήμερα, η παραβίαση των κανόνων καλής νομοθέτησης δεν επέσυρε κυρώσεις. Με την προτεινόμενη ρύθμιση, παρέχεται η δυνατότητα ακυρωτικού ελέγχου (μολονότι, μοιραία, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι δεν είναι δυνατός ο ευθύς δικαστικός έλεγχος διατάξεων τυπικού νόμου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: ΔΙΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

Στο κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνεται η πρόβλεψη μιας νέας διαδικασίας, της συμμετοχής του κοινού μέσω διερευνητικής διαβούλευσης, που αφορά στάδιο κατά το οποίο δεν έχει αποφασιστεί ο τρόπος με τον οποίο πρόκειται να επιτευχθεί ορισμένη δημόσια πολιτική (π.χ., η προστασία των δασικών εκτάσεων, ή της παράκτιας ζώνης, ή η προστασία από την ατμοσφαιρική ρύπανση στα μεγάλα αστικά κέντρα, ή η διαχείριση των γεωργικών αποβλήτων). Η δημόσια αυτή πολιτική ακόμα δεν έχει συγκεκριμενοποιηθεί (όπως στην περίπτωση σχεδίων και προγραμμάτων): έτσι, οι άξονές της και τα μέσα υλοποίησής της (νόμοι, διοικητικές πράξεις, υλικές ενέργειες, νέα δημόσια έργα, οικονομικά κίνητρα, ενέργειες διάχυσης, πρόσληψη προσωπικού, αναδιοργάνωση υπηρεσιών ή διαδικασιών, ακόμα και η εφαρμογή διατάξεων που ήδη ισχύουν) είναι ακόμα “ανοιχτά”. Έτσι, δίνεται στους πολίτες η δυνατότητα να

συμβάλουν στον καθορισμό του καλύτερου τρόπου μελλοντικής υλοποίησης ορισμένης δημόσιας πολιτικής. Σημαντική επίσης θα είναι και η συμβολή των πολιτών στη συλλογή των απαραίτητων αποδεικτικών στοιχείων: έτσι, δίνεται η δυνατότητα σε πολίτες με ειδικές γνώσεις (επιστήμονες, ειδικοί, κάτοικοι εξωτερικού) να επισύρουν την προσοχή σε κρίσιμα δεδομένα και στοιχεία για την χάραξη μελλοντικών πολιτικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ: ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΤΟΠΙΚΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

Το τελευταίο κεφάλαιο αφορά ειδικές διατάξεις συμμετοχής του κοινού πριν την κίνηση της διαδικασίας εκπόνησης σχεδίου που εντάσσεται στον πολεοδομικό σχεδιασμό πρώτου επιπέδου μέσω της διερευνητικής διαβούλευσης (βλ. άρθρο 24 της παρούσας πρότασης νόμου). Μετά τη λήξη της διερευνητικής διαβούλευσης, η Αρχή Διαβούλευσης δημιουργεί, διατηρεί και θέτει στη διάθεση του οικείου ΟΤΑ Α' βαθμού Διαδικτυακό Τόπο Χωρικού Διαλόγου για τη διαρκή διαβούλευση για την ευρύτερη χωρική, αναπτυξιακή και περιβαλλοντική ταυτότητα του δήμου. Επιπλέον, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, ο οικείος ΟΤΑ συγκροτεί Επιτροπή Δημοτών, η οποία έχει ενεργό ρόλο στο στάδιο της κύριας μελέτης των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΤΠΣ). Το κεφάλαιο αυτό προστέθηκε κατόπιν σχολίων που υποβλήθηκαν στη δημόσια διαβούλευση που φιλοξενήθηκε στην πλατφόρμα Ecodialogues.

ΜΕΡΟΣ Γ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΜΕΣΩ ΑΛΛΩΝ ΤΡΟΠΩΝ

Το Μέρος Γ με τίτλο “Συμμετοχή του κοινού μέσω άλλων τρόπων” αποτελείται από τρία κεφάλαια (Κεφάλαια Α έως Δ, άρθρα 26 - 35), και αφενός εισάγει μία καινοτομία στο εθνικό δίκαιο, η οποία προβλέπεται σε ενωσιακό επίπεδο (πρωτοβουλία πολιτών), αφετέρου συμπληρώνει την κείμενη νομοθεσία σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών, και ιδίως της τοπικής κοινωνίας, τόσο κατά το στάδιο λήψης αποφάσεων όσο και κατά την εφαρμογή τους (τοπικά δημοψηφίσματα και αίτημα περιβαλλοντικού ελέγχου). Οι προβλέψεις του Μέρους Γ εξειδικεύονται στα Παραρτήματα Ζ και Η.

Τυχόν άλλες σχετικές ειδικότερες προβλέψεις της κείμενης νομοθεσίας εξακολουθούν να ισχύουν, εφόσον δεν ορίζεται άλλως στο παρόν σχέδιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕΣΩ ΤΟΠΙΚΟΥ ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΟΥ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ

Το Κεφάλαιο Α' προβλέπει τη δυνατότητα διενέργειας τοπικού δημοψηφίσματος σε επίπεδο Περιφέρειας ή Δήμου για συγκεκριμένα ζητήματα τα οποία αφορούν στη λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων.

Η διάταξη αυτή (άρθρο 26) έρχεται να συμπληρώσει το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο που προβλέπει τη διεξαγωγή τοπικών (περιφερειακών ή δημοτικών) δημοψηφισμάτων (ν. 4555/2018) με διπλό τρόπο: (i) διευρύνοντας τα ζητήματα για τα οποία μπορούν να διενεργηθούν τοπικά δημοψηφίσματα, και (ii) προβλέποντας ότι τα δημοψηφίσματα αυτά θα έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, δηλαδή θα δεσμεύουν την αρμόδια αρχή στη λήψη συγκεκριμένης απόφασης ή στη διαμόρφωση γνώμης στο πλαίσιο της αποφασιστικής και γνωμοδοτικής αρμοδιότητάς της αντίστοιχα.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά το αντικείμενο του δημοψηφίσματος, η προτεινόμενη διάταξη προβλέπει τη διενέργεια δημοψηφίσματος στις εξής περιπτώσεις:

Για τη διαμόρφωση του περιεχομένου σχολίου που θα υποβάλει η Περιφέρεια ή ο Δήμος στις διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης που προβλέπονται στη νομοθετική πρότασή μας (Κεφάλαια Β' έως Δ').

Για τη διαμόρφωση του περιεχομένου της απόφασης ή της γνωμοδότησης της Περιφέρειας ή του Δήμου στο πλαίσιο της αδειοδότησης έργων ή δραστηριοτήτων, της έγκριση σχεδίων/προγραμμάτων ή στο πλαίσιο λήψης άλλων αποφάσεων που αφορούν περιβαλλοντικά ζητήματα (όπως προσδιορίζονται στο Παράρτημα Δ, Μέρος Ι).

Για τη σκοπιμότητα υλοποίησης έργων/δραστηριοτήτων ή σχεδίων/προγραμμάτων όταν αυτά σχεδιάζονται και υλοποιούνται από την Περιφέρεια ή τον Δήμο ή κάποια επιχείρησή τους.

Όλες οι παραπάνω περιπτώσεις αφορούν την άσκηση αρμοδιοτήτων που η κείμενη νομοθεσία παραχωρεί στους ΟΤΑ. Με άλλα λόγια, η παρούσα πρόταση δεν θίγει τις διατάξεις που προβλέπουν τις ουσιαστικές αρμοδιότητες των ΟΤΑ.

Για τα υπόλοιπα θέματα ισχύουν οι προβλέψεις του ν. 4555/2018 (Α' 133) για τη διαδικασία διεξαγωγής δημοψηφίσματος κατόπιν απόφασης του Δημοτικού ή Περιφερειακού Συμβουλίου με δυνατότητα κατάθεσης αιτήματος εγγεγραμμένων εκλογέων του οικείου Δήμου ή της οικείας Περιφέρειας να συζητηθεί η προκήρυξη δημοψηφίσματος στα συμβούλια αυτά και να ληφθεί απόφαση. Για την ενίσχυση του θεσμού, η πρόταση τροποποιεί τον χρονικό περιορισμό του ενός έτους μεταξύ 2 δημοψηφισμάτων, και επιτρέπει τοπικό δημοψήφισμα κάθε 4 μήνες [άρθρο 26 παρ. 3 (β)].

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕΣΩ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΠΟΛΙΤΩΝ

Το κεφάλαιο αυτό προβλέπει μια διαδικασία με την οποία οι πολίτες μπορούν να εισηγηθούν σε αρμόδιες αρχές τη θέσπιση ή τροποποίηση μιας κανονιστικής πράξης, δηλαδή μιας πράξης/απόφασης της Διοίκησης με την οποία θεσπίζονται γενικοί κανόνες, αναγνωρίζονται δικαιώματα, επιβάλλονται υποχρεώσεις ή ρυθμίζονται συγκεκριμένες καταστάσεις. Η πρωτοβουλία αυτή μπορεί να είναι σε επίπεδο δήμου ή περιφέρειας ή σε εθνικό επίπεδο. Για τη διεκπεραίωση της πρωτοβουλίας, προβλέπεται ηλεκτρονική διαδικασία. Συγκεκριμένα, δημιουργείται στον ενιαίο δικτυακό τόπο (βλ. παραπάνω άρθρο 8) μια ειδική εφαρμογή με την ονομασία «Ειδική Εφαρμογή Πρωτοβουλιών Πολιτών».

Η πρωτοβουλία πολιτών είναι μία πραγματική “πρωτοβουλία”. Πράγματι, όπου ο νόμος προβλέπει μία προπαρασκευαστική πράξη (όπως εισήγηση, προηγούμενη γνώμη ή πρόταση) άλλου οργάνου, αυτή δεν είναι απαραίτητη [άρθρο 27 παρ. 1 (β)]: υποκαθίσταται από τους πολίτες που την συνυπογράφουν. Στην ουσία, δίνεται στους πολίτες η δυνατότητα να κινήσουν την διοικητική διαδικασία.

Πιο συγκεκριμένα, η διαδικασία περιλαμβάνει τα εξής βήματα και επιμέρους στοιχεία:

Έναρξη της πρωτοβουλίας: Η πρωτοβουλία πολιτών συντονίζεται από μια ομάδα διοργανωτών (άρθρο 29) η οποία διαμορφώνει το περιεχόμενο της πρωτοβουλίας,

υποβάλλει την πρωτοβουλία στην ειδική εφαρμογή, επικοινωνεί με την αρχή στην οποία απευθύνεται η πρωτοβουλία («αρχή υποδοχής», βλ. και τους ορισμούς στο άρθρο 3, περ. ε) για να δώσει διευκρινίσεις και πληροφορίες, και τέλος ενημερώνει το ευρύτερο κοινό, με οποιοδήποτε τρόπο και μέσο, με σκοπό τη συλλογή του ελάχιστου αριθμού υπογραφών υποστήριξης. Η ομάδα διοργανωτών αποτελείται από τρία (3) άτομα για δημοτική πρωτοβουλία, πέντε (5) για περιφερειακή και δέκα (10) για εθνική. Το έγγραφο που υποβάλλεται στην ειδική εφαρμογή πρέπει να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον σκοπό δημόσιου συμφέροντος που εξυπηρετεί η πρωτοβουλία, το αντικείμενο της πρωτοβουλίας, δηλαδή τον τίτλο και το περιεχόμενο της ζητούμενης πράξης της Διοίκησης, τη νομική (εξουσιοδοτική) βάση για την έκδοση της πράξης, καθώς και πρόσθετες πληροφορίες υποστηρικτικές για το συγκεκριμένο θέμα (βλ. Παράρτημα Ζ, Μέρος Ι),

Καταχώριση της πρωτοβουλίας στην ειδική εφαρμογή του ενιαίου δικτυακού τόπου (άρθρο 31): Κατόπιν της υποβολής της πρωτοβουλίας από την ομάδα διοργανωτών στην ειδική εφαρμογή, αυτή διαβιβάζεται ηλεκτρονικά στην αρχή στην οποία απευθύνεται και η οποία έχει αρμοδιότητα να εκδώσει τη ζητούμενη πράξη. Αν η αρχή αυτή θεωρήσει ότι δεν έχει αρμοδιότητα ή ότι υπάρχει συναρμοδιότητα με άλλη αρχή, διαβιβάζει την πρωτοβουλία στην αρμόδια ή συναρμόδια αρχή. Εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις σχετιζόμενες με την αρμοδιότητα της αρχής, η πρωτοβουλία καταχωρίζεται στην ειδική εφαρμογή (άρθρο 28) και εκδίδεται σχετική απόφαση της αρμόδιας ή των αρμόδιων αρχών.

Συλλογή υπογραφών υποστήριξης (άρθρο 32): Κατόπιν της καταχώρισης της πρωτοβουλίας και της διάδοσής της στο κοινό από την ομάδα διοργανωτών, αρχίζει η διαδικασία συλλογής των υπογραφών. Οι πολίτες μπορούν να στηρίξουν μια πρωτοβουλία μέσω της ειδικής εφαρμογής με τη χρήση των στοιχείων που χρησιμοποιούν και σε άλλα πληροφοριακά συστήματα του δημόσιου τομέα, π.χ. taxisnet, («αυθεντικοποίηση», βλ. και άρθρο 3, περ. στ) . Ο ελάχιστος αριθμός υπογραφών που απαιτείται εξαρτάται από την κατηγορία της πρωτοβουλίας και ανέρχεται σε ποσοστό επί του αριθμού των εγγεγραμμένων εκλογέων σε Περιφέρειες, Δήμους, και στην Επικράτεια (Παράρτημα Ζ, Μέρος ΙΙΙ).

Αξιολόγηση της πρωτοβουλίας και λήψη απόφασης (άρθρο 33): Κατόπιν συλλογής του ελάχιστου αριθμού υπογραφών, η πρωτοβουλία αξιολογείται από την αρμόδια αρχή. Η αρμόδια αρχή μπορεί να: (i) κάνει δεκτή την πρωτοβουλία, είτε στην αρχική μορφή της είτε με κάποιες τροποποιήσεις, και να εκδώσει τη ζητούμενη πράξη εντός συγκεκριμένης προθεσμίας που ορίζεται από την ίδια την αρχή, ή (ii) να μην κάνει δεκτή την πρωτοβουλία. Στη δεύτερη περίπτωση θα πρέπει να αιτιολογήσει πλήρως, εμπειριστατωμένα και με λεπτομέρειες την απόφαση περί μη έγκρισης της πρωτοβουλίας, αλλά και να προτείνει εναλλακτικούς τρόπους μέσω των οποίων η αρχή μπορεί να προωθήσει τον σκοπό του δημόσιου συμφέροντος στην εξυπηρέτηση του οποίου αποσκοπούσε η πρωτοβουλία. Για λόγους που άπτονται της διάκρισης των εξουσιών (και όπως ακριβώς συμβαίνει με την αντίστοιχη Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών), η πρωτοβουλία πολιτών δεν μπορεί να δεσμεύσει την αρμόδια αρχή: επιβάλλει όμως μία αυξημένη και λεπτομερή αιτιολόγηση των προτεραιοτήτων της, η οποία θα διευρύνει τη λογοδοσία και τη διαφάνεια, και πιθανώς τη διαμόρφωση νέων, καλύτερων πολιτικών στο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕΣΩ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το κεφάλαιο αυτό προβλέπει τη δυνατότητα κάθε πολίτη να υποβάλει αίτηση για περιβαλλοντικό έλεγχο οποιουδήποτε περιστατικού θεωρεί ότι μπορεί να επηρεάσει δυσμενώς το περιβάλλον. Με πιο απλή, καθημερινή ορολογία, πρόκειται για μία “καταγγελία” για περιβαλλοντικό θέμα. Η καταγγελία αυτή, για να είναι αποτελεσματική, πρέπει να υποβληθεί σε μία αρχή που έχει τις κατάλληλες ελεγκτικές αρμοδιότητες (όπως, π.χ., την αρμοδιότητα επιτόπιας επιθεώρησης, λήψης δειγμάτων, κοκ.). Μία καταγγελία σε αρχή που δεν έχει ελεγκτικές αρμοδιότητες, ή μία αρχή που έχει τις “λάθος” ελεγκτικές αρμοδιότητες (π.χ., μία καταγγελία στην δασική υπηρεσία, για περιστατικό σε μη δασική περιοχή) μπορεί να οδηγήσει μόνο σε καθυστερήσεις, περιπλοκές και απογοητεύσεις. Για τον λόγο αυτό, προβλέπεται η μεταβίβαση του αιτήματος σε αρμόδια αρχή χωρίς την περαιτέρω παρέμβαση του αιτούντα (καταγγέλλοντα). Σημαντικές καινοτομίες είναι η γενική υποχρέωση ηλεκτρονικής διαχείρισης των καταγγελιών, η δυνατότητα υποβολής αποδεικτικών στοιχείων (π.χ., απεικονίσεων από κινητά τηλέφωνα) και η δυνατότητα ενημέρωσης όχι μόνο του αιτούντα - καταγγέλλοντα, αλλά και του κοινού (εφόσον, φυσικά, δεν θίγονται τα δικαιώματα τρίτων, αφού στο στάδιο της υποβολής η καταγγελία δεν θα πρέπει να θεωρείται αποδεδειγμένη).

Ποιος μπορεί να προβεί στην υποβολή τέτοιου αιτήματος; Όλοι έχουν δικαίωμα να υποβάλουν αίτημα περιβαλλοντικού ελέγχου. Το δικαίωμα αυτό παρέχεται και σε άτομα που επισκέπτονται τη χώρα, κατοικούν μόνιμα ή προσωρινά, αφού η παρούσα διάταξη προβλέπει ότι το δικαίωμα «δεν εξαρτάται από άλλες προϋποθέσεις, όπως ενδεικτικά του Έλληνα πολίτη ή του κατοίκου της χώρας».

Πού υποβάλλεται το αίτημα; Λόγω της πολυπλοκότητας της νομοθεσίας, ο εντοπισμός της κατάλληλης αρχής για μία καταγγελία είναι μία σημαντική πρόκληση. Για τον λόγο αυτό, προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής του αιτήματος σε μοναδικό δίαυλο περιβαλλοντικών καταγγελιών (οι διαχειριστές του οποίου θα μεριμνήσουν, σε δεύτερη φάση, για την μεταβίβαση της καταγγελίας σε κατάλληλη αρχή). Σε περίπτωση που η αρχή είναι γνωστή (ή προφανής), προβλέπεται παράλληλα η δυνατότητα ισοδύναμης καταγγελίας κατευθείαν στην αρχή αυτή. Μία τρίτη δυνατότητα είναι η υποβολή της καταγγελίας σε οποιαδήποτε αρχή έχει αρμοδιότητες σχετικές με το περιβάλλον: στην περίπτωση αυτή, η αρχή-αποδέκτης αναλαμβάνει την υποχρέωση να μεταβιβάσει υπηρεσιακά την καταγγελία σε κατάλληλη αρχή. Βέβαια, στη τελευταία περίπτωση, εάν η εν λόγω αρχή δεν έχει αρμοδιότητα να εξετάσει το εν λόγω αίτημα, το διαβιβάζει αρμοδίως. Τέλος, είναι προφανές ότι η αποτελεσματική υποβολή καταγγελιών - με άλλα λόγια, η υποβολή καταγγελιών που θα επιτρέψει στην διοίκηση να αναλάβει αποτελεσματική δράση - έχει απαιτήσεις και από τους πολίτες: για τον λόγο αυτό, προβλέπεται η παροχή λεπτομερών οδηγιών, και μάλιστα σε περισσότερες γλώσσες.

Υπάρχει δυνατότητα υποβολής αιτήματος ανώνυμα; Προβλέπεται και αυτή η δυνατότητα, αλλά σε καμία περίπτωση η προαναφερόμενη αρχή δεν κοινοποιεί, δημοσιοποιεί ή αναρτά οπουδήποτε το όνομα του αιτούντα, αν ο τελευταίος επιλέξει να υποβάλει το αίτημά του κατόπιν αυθεντικοποίησης. Η αυθεντικοποίηση παρέχει στην αρχή την δυνατότητα ενημέρωσης για την πορεία του αιτήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΟΤΑ Α΄ ΚΑΙ Β΄ ΒΑΘΜΟΥ

Το Σύνταγμα της Ελλάδας προβλέπει ότι “η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Υπέρ των

οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης συντρέχει τεκμήριο αρμοδιότητας για τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων [...]” (άρθρο 102 παρ 1). Η ενίσχυση της συμμετοχής σε τοπικό επίπεδο είναι κεφαλαιώδους σημασίας καθότι λόγω της εγγύτητας οι πολίτες επηρεάζονται με άμεσο τρόπο από τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε αυτό το επίπεδο και μπορούν να εισφέρουν καλύτερα στη βελτίωση των αποφάσεων αυτών, αξιοποιώντας την τοπική γνώση και εκφράζοντας τις άμεσες και καθημερινές τους ανάγκες. Το κεφάλαιο αυτό ενισχύει τη συμμετοχή των πολιτών στα δημοτικά και περιφερειακά συμβούλια των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Ειδικότερα, σε επίπεδο ΟΤΑ α΄ βαθμού προβλέπεται η συμμετοχή της Επιτροπής Δημοτών (άρθρο 25 της παρούσας πρότασης νόμου).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α: ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΜΕ ΤΟΝ ΔΙΚΤΥΑΚΟ ΤΟΠΟ

Με την παρούσα πρόταση νόμου προβλέπεται η δημιουργία ενός ενιαίου δικτυακού τόπου για τη συμμετοχή του κοινού στα περιβαλλοντικά θέματα (άρθρο 8). Σήμερα υπάρχει πληθώρα διαφορετικών ιστοσελίδων, πλατφορμών, εφαρμογών και μητρώων όπου τηρείται περιβαλλοντική πληροφορία ή/και διεξάγονται διαδικασίες δημόσιων διαβουλεύσεων. Είναι απαραίτητο ο προτεινόμενος ενιαίος δικτυακός τόπος να διαλειτουργεί με τις ως άνω υφιστάμενες ιστοσελίδες κ.λπ. παρέχοντας επιπλέον ανοιχτή πρόσβαση στο κοινό. Το παρόν παράρτημα περιέχει τη λίστα των υφιστάμενων ιστοσελίδων κ.λπ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Το παρόν παράρτημα συμπληρώνει τις διατάξεις της παρούσας πρότασης νόμου για την γνωστοποίηση και διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης για έργα και δραστηριότητες με σημαντικές επιπτώσεις για το περιβάλλον (Μέρος Β΄, Κεφάλαιο Α΄, άρθρα 9-13). Διακρίνεται σε πέντε Μέρη (I-V).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Το παρόν παράρτημα συμπληρώνει τις διατάξεις της παρούσας πρότασης νόμου για την γνωστοποίηση και διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης για σχέδια και προγράμματα με σημαντικές επιπτώσεις για το περιβάλλον (Μέρος Β΄, Κεφάλαιο Β΄, άρθρα 16-19). Διακρίνεται σε τρία Μέρη (I-III).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ

Το παρόν παράρτημα συμπληρώνει τις διατάξεις της παρούσας πρότασης νόμου για την γνωστοποίηση πρόσθετων διοικητικών πράξεων και πληροφοριών με σημαντικό αντίκτυπο στο περιβάλλον (Μέρος Β΄, Κεφάλαιο Γ΄, άρθρο 20 και 22).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ε: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΓΙΑ ΑΛΛΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Το παρόν παράρτημα συμπληρώνει τις διατάξεις της παρούσας πρότασης νόμου για τη διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης για πρόσθετες διοικητικές πράξεις και άλλα έγγραφα με σημαντικό αντίκτυπο στο περιβάλλον (Μέρος Β', Κεφάλαιο Γ', άρθρα 21 και 22). Διακρίνεται σε τρία Μέρη (I-III).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΣΤ: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΣΧΕΔΙΑΖΟΜΕΝΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ

Το παρόν παράρτημα συμπληρώνει τις διατάξεις της παρούσας πρότασης νόμου για τη διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης κατά τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία (Μέρος Β', Κεφάλαιο Δ', άρθρο 23).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ζ: ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ

Το παρόν παράρτημα συμπληρώνει τις διατάξεις της παρούσας πρότασης νόμου για τη διεξαγωγή δημόσιας διαβούλευσης για πρόσθετες πράξεις και πληροφορίες με σημαντικό αντίκτυπο στο περιβάλλον (Μέρος Γ', Κεφάλαιο Β', άρθρα 27-33). Διακρίνεται σε τρία Μέρη (I-III).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Η: ΑΡΧΕΣ ΜΕ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Το παρόν παράρτημα συμπληρώνει τις διατάξεις της παρούσας πρότασης νόμου για τη συμμετοχή μέσω υποβολής αιτήματος περιβαλλοντικού ελέγχου (Μέρος Γ', Κεφάλαιο Γ', άρθρο 34). Πρόκειται για τη λίστα των αρχών με αρμοδιότητα περιβαλλοντικού ελέγχου.